

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань антикорупційної політики

16 січня 2025 року

Веде засідання голова комітету РАДІНА А.О.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Отже, колеги, ми сьогодні проводимо заплановане засідання комітету щодо питань, пов'язаних із ризиками у зв'язку з внесенням Міністерством оборони змін до статутів Агенція оборонних закупівель і Державного оператора тилу, тобто двох агенцій, які створювалися як незалежні агенції для виконання закупівельної функції. Тобто для придбання озброєння, для придбання відповідно харчування, бронешитів, палива, мастила і так далі для потреб Збройних Сил України.

Колеги, це одне питання, яке ми сьогодні з вами планували розглянути на засіданні комітету, відповідно я прошу затвердити порядок денний комітету. Чи будуть додаткові пропозиції до порядку денного? Відсутні. Я прошу за відсутності пана Володимира Кабаченка Олексія Жмеренецького виконувати обов'язки секретаря цього засідання.

Отже, колеги, порядок денний запропонований. Хто за такий порядок денний? Проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Перш ніж ми почнемо по суті, колеги, я запропоную кілька регламентних правил. У нас дуже багато запрошених осіб. Дякую дуже, колеги, всім, хто знайшли можливість взяти участь

Пропоную, по-перше, регламент нашого засідання встановити максимум у півтори години.

Друге, колеги, я пропоную регламент виступу для запрошених осіб і для решти колег встановити у 3 хвилини з можливістю продовження. Але, колеги, я одразу скажу, що я муситиму достатньо жорстко це модерувати.

І третє, колеги, але, мабуть, найважливіше, ми сьогодні з вами говоримо про інституції. Ми з вами не говоримо про персоналії, ми не

говоримо про Петрова, ми не поговоримо про Сидорова, ми говоримо про інституції, які мають працювати.

Отже, колеги, я, з вашого дозволу, окреслю питання, які ми маємо з вами сьогодні обговорити. Колеги, незалежність оборонних... незалежність закупівельних агенцій: Агенції оборонних закупівель, Державного оператора тилу. Як на мене, наразі поставлено підпитання і це неприйнятно.

Що відбулося, колеги? Ми з колегами по Комітету з питань антикорупційної політики ще з початку 2023 року дуже активно працювали на те, щоб забезпечити, власне, прозорість оборонних закупівель і забезпечити незалежність закупівельної функції. Нашими з вами, колеги, зусиллями, був ще в березні 2023 року ухвалений Закон про публікацію ціни за одиницю, ми з вами багато працювали над реформою оборонних закупівель, зокрема і над ініціативами щодо створення агенцій. Ці агенції створені, вони належно запрацювали в 2023 році. І, колеги, що ми маємо з того часу? Я дозволю собі дуже коротко підсумувати просто, як принаймні я бачу роботу агенцій.

Перше, колеги. Державний оператор тилу. Немає яєць по 17 гривень за яйце. І це важливо, колеги. Замість того, відповідно до звіту оператора тилу 18 відсотків бюджету зекономлено за рахунок зменшення цін. І, колеги, ця економія спрямована на додаткові закупівлі. Це позитивно. За інформацією знову ж таки ДОТу ціни тільки на паливо зменшилися на 15 відсотків порівняно з очікуваними.

Агенція оборонних закупівель. Колеги, мені здається, сама за себе говорить наступний факт. Уряд Данії довіряє агенції і дає агенції гроші платників податків Данії для того, щоби агенція купувала в Україні гроші в українських виробників... перепрошую, зброю в українських виробників. Ми бачимо цифри по дебіторській заборгованості Агенції з оборонних закупівель, вона в рази просто менша, ніж була в департаменту, і ніж лишається насправді, в ДВТП, департаменту Міністерства оборони, який досі адмініструє старі контракти. Щоб порівняти цифри, то в АОЗ – це 0,3

мільярда гривень, в ДВТП, департаменті Міністерства оборони, - 30 мільярдів гривень. Якщо порівняти частки попередньої оплати, авансів фактично, то в АОЗ – це 33 відсотки, в ДВТП – це 97 відсотків. Ну, відповідно і маємо ситуацію, на жаль, з дебіторською заборгованістю. Далі, колеги. Відповідно до звіту Агенції оборонних закупівель доля спецекспортерів посередників в відповідно укладених контрактах зменшена з 81 відсотка до 12 відсотків.

Колеги, мені здається, що принаймні оці швидкі цифри показують, що сама модель незалежних агенцій, вона працює і вона працює однозначно краще ніж ми спостерігали це за часів, скажімо, яєць по 17 і сумнозвісних курток, які спочатку продавалися як турецькі, а потім з'ясувалося, що не зовсім вони турецькі, а потім з'ясувалося, що в Туреччині вони коштували в три рази дешевше, да. Прогрес із цієї ситуації, яку, до речі, ми також розглядали в цьому залі засідань півтора року тому, прогрес ми однозначно бачимо.

На цьому фоні, колеги, Міністерство оборони формує достатньо потужні наглядові ради для обох агенцій. Формує довго, давайте чесно, довго і безпроблемно, але в підсумку їх сформує. І далі, колеги, починаються речі, які я би хотіла сьогодні обговорити, бо для мене ці речі абсолютно незрозумілі.

На наступний день після формування наглядової ради Агенції оборонних закупівель Міністерство оборони вносить зміни до статуту Агенції оборонних закупівель аналогічні до змін, які перед цим були внесені і до статуту Державного оператора тилу, і робить дві речі.

Перше, Міністерство оборони залишає за собою право призначати і звільняти керівників цих агенцій. Друге, колеги, Міністерство оборони дає собі право давати агенціям обов'язкові для виконання вказівки. Коло цих вказівок, які може давати... які Міністерство оборони надало собі фактично право давати агенціям закупівельним, необмежене, що, колеги, я принаймні сприймаю як можливість Міністерства оборони втручатися, в тому числі в

закупівельний процес, колеги. І мені здається, що це категорично просто неприйнятно, тому що ми створювали агенції для того, щоб вивести закупівельну функцію з Міноборони. Відповідно ця спроба все-таки ввести, скажімо так, руку Міноборони в закупівельну функцію мені виглядає дивною.

Більше того, колеги, мені здається, що ці зміни, вони насправді суперечать Закону України про управління державною і комунальною власністю, тому що відповідно до статті 11 з позначкою 4 цього ж закону, діючої статті цього закону, виключне право наглядової ради, наприклад, призначати керівників відповідних державних підприємств. Натомість Міністерство оборони пише в статутах обох агенцій, що це призначення лишається за Міністерством оборони. Яким чином це законно, колеги? Будь ласка, нам сьогодні поясніть.

Я розумію позицію Міністерства оборони. Ви говорите, що ви привели ці статuti у відповідність до змін до закону. Я, колеги, не розумію такого підходу, тому що ви, керуючись нормою про реагування на загрози безпеки, дали Міністерству оборони в цих статутах повноваження, які прямо протиле... прямо суперечать, перепрошую, діючим нормам того ж закону, у відповідність до якого, ви говорите, ви привели статuti. Я не зовсім розумію, тобто ви обрали одну статтю закону і привели статuti у відповідність, одночасно з цим порушивши іншу статтю закону. Я дуже хочу сьогодні почути пояснення Міністерства оборони з цього приводу.

Я сподіваюсь також почути позицію з цього приводу і агенцій, і відповідно представників наглядових рад обох агенцій. Ми бачимо із засобів масової інформації, що наглядова рада, принаймні Агенції оборонних закупівель, вже висловилася стосовно того, що такі зміни суттєво ускладнять їх роботу.

Я, колеги, дозволю собі своє бачення ситуації сказати. Наразі мені видається, що такі зміни до статутів вони незаконні. На жаль, колеги мені видається, що такими змінами дуже поважних насправді людей, які включені

до відповідних наглядових рад, фактично перетворюють у статистів, колеги. І мені здається, що це неприйнятно.

Відповідно, колеги, я проситиму Міністерство оборони прокоментувати наступні речі.

Перше. Колеги, поясніть, будь ласка, яким чином ви вважаєте можливим проігнорувати норми чинного Закону про виключні повноваження наглядових рад?

Далі, колеги, будь ласка, поясніть, чим мотивоване оце рішення щодо надання агенціям обов'язкових вказівок від Міністерства оборони. Я просто щиро не розумію, колеги, чи ви усвідомлюєте, що таким чином фактично легалізується, колеги, втручання в закупівельний процес. Ми, на жаль, у Верховній Раді сидимо, перепрошую, дозволю собі просторіччя, сидимо давно, на жаль, тільки в цьому залі ми розглядаємо питання, пов'язані з роботою Міністерства оборони вже при другому міністрі, безвідносно до прізвища міністра, чому ми вважаємо, що Міністерство оборони може безпосередньо втручатися в закупівельний процес. Можливо, ви вважаєте, що закупівлями має далі займатися Міністерство оборони? Ну, ви тоді, будь ласка, так і скажіть, колеги. Бо ви взяли собі повноваження втручатися в закупівельний процес, але ви нам тоді фактично говорите: ви продовжуєте виділяти гроші на агенції, вони будуть красиві, ми будемо писати про них в звітах, але ми будемо давати їм обов'язкові вказівки і не нести за це відповідальності. Це, колеги, зараз виглядає так, це неприйнятно, мені здається.

І, колеги, я також мушу поставити питання. Чи ви усвідомлюєте, що таке рішення і такий крок, він фактично ставить під питання прозорість використання коштів не тільки платників податків України, але, на жаль, і платників податків інших країн, як то, наприклад, Данія, яка принаймні одній із агенцій прямо дає гроші для закупівель в українських виробників?

Я, колеги, дуже прошу Міністерство оборони прокоментувати, пояснити, як це відбулося. І, колеги, перш ніж ми перейдемо до коментарів,

я буду дуже просити вивести, якщо можна, на екран один слайд, який показує і зміни до статутів, і відповідно закони, про які ідеться, щоб просто в усіх це було перед очима. Да, колеги?

Колеги, чи хоче хтось із членів Комітету з питань антикорупційної політики взяти слово і висловитися щодо питання? Перш ніж ми передамо слово Міністерству оборони для, власне, відповідей на поставлені питання.

Гаразд. Колеги, тоді колеги з Міноборони хто візьме почесну роль почати відповідати на ці питання?

КЛІМЕНКОВ Д.О. Можна?

ГОЛОВУЮЧА. Да, будь ласка. Тільки представтеся, будь ласка, одразу.

КЛІМЕНКОВ Д.О. Шановна Анастасія Олегівна, шановні народні депутати, шановні всі присутні! Мене звати Дмитро Кліменков. Я заступник міністра оборони, який відповідає вже більше року, по-моєму, і три місяці якраз за закупівлі тилові і озброєння.

Хотів би перш за все подякувати за таку оцінку, позитивну оцінку, від Анастасії Олегівни і народних депутатів по поводу того, що ми вже зробили, реформи. Ми передали дійсно функціонал від Міністерства оборони професійним агенціям, професійним підприємцям, і це була наша мета, це був наш КРІ, який, я вважаю, що зусиллями всіх колег, в тому числі і народних депутатів, ми зробили. І хотів би ще перед тим як перейти конкретно по питанням, які озвучила Анастасія Олегівна, зазначити, що дійсно на сьогоднішній день ми, і це я вважаю великим досягненням, ми говоримо вже не про корупцію, не про яйця, не про куртки, які там закуплялись з помилками і, можливо, з корупцією, а говоримо про реформи і вдосконалення цих реформ. Це ми проговорюємо з нашими іноземними партнерами на сьогоднішній день. І я вважаю, це дійсно хорошим

результатом, і ідемо далі по вдосконаленню саме інституцій, те, як було зазначено.

Також хотів би подякувати безпосередньо людям, які працюють в агенціях, тому що вони за цей період провели дійсно дуже велику роботу, але попереду ще більше роботи, тому що війна, на жаль, не закінчується, і нам потрібно цей 2025 рік провести ще краще ніж 24-й по забезпеченню Збройних Сил України всім необхідним, тиловим майном і ОВТ – озброєння і військової техніки.

Тепер хотів би там трошки прокоментувати з данською моделлю. Дійсно, ми впровадили данську модель, це я називаю як оператор. Тобто ми зробили такий ресурс і такий, скажімо так, інструмент, через який наші партнери можуть фінансувати наше українське виробництво. Дійсно, вже були надіслані кошти на Міністерство оборони. Поки що не на агенцію. Але ми будемо контракт агенції теж фінансувати. Поки що контракти, які були в Міністерстві оборони якраз, ДВТП, те, що ви казали, там конкретні вони вибрали направлення, які вони профінансували. Це так коментар, щоб ви розуміли дійсно, де ми знаходимося в плані Данії. Там доєдналась не тільки Данія, а й інші країни.

Тепер перше питання. Чому внесли зміни, деякі зміни в статуті? Хочу зазначити, що деякі зміни в ці статуті були внесені не тільки в Державний оператор тилу і Агенцію оборонних закупівель, а також майже в усі підприємства, стратегічні підприємства, за які відповідає Міністерство оборони. Ці зміни в статуті були, розроблювалися конкретно юристами Міністерства оборони з консультацією інших гілок влади. Після внесення цих змін, там зараз доповідь директор Департаменту політики закупівель, він просто розкаже всю хронологію, коли вони почалися і як обговорювалися, і як приходили до спільної думки, і далі лише проводиться ця робота.

Коли ми внесли і підписали ці вже зміни по статутам, дійсно, були у нас зустрічі, консультації з наглядовими радами двох агенцій, це Агенція оборонних закупівель і Державний оператор тилу. Ми домовились, що

будемо вносити зміни в статут разом, тому що ми одна команда і ми відповідаємо за один результат. Хочу тільки, шановні колеги, нагадати, що дійсно ми ставимо собі за мету незалежну агенцію, але ж бюджет, але ж кошти, які виділяються цим агенціям, за них відповідає Міністерство оборони. Безпосередньо, всі аванси підписуються в Міністерстві оборони, перевіряються департаментами і управліннями. Тобто щоб ви розуміли це не та ще незалежність, яка може бути, і чи вона взагалі може бути під час війни, та сама, така незалежність, про яку ми всі мріємо.

Також хотів би зазначити, дуже важливе розуміння, що вказівки, що купляти, саме який товар: чи це в Державного оператора тилу, чи це в АОЗ, - визначає замовник. На сьогоднішній день, під час війни, замовником є Збройні Сили України. Генеральний штаб конкретно визначає і дає вказівку, що їм потрібно на перший, скажімо, квартал згідно їх планів по операціях, згідно їх планів по тих діях, які вони планують робити в військовій частині, треба ось це купити. Тобто це вказівка, безпосередньо від Генерального штабу вказівка згідно переліку, ми його так називаємо, що купити.

Також таку ж вказівку, яка називається тільки як заявка, ми отримуємо від КСЛ (від Командування Сил логістики), яку також доводимо до Державного оператора тилу, які мають це виконати на професійному рівні.

На сьогоднішній день ми проговорили всі правки з наглядовою радою, Державним оператором тилу. Ми погодились з наглядовою радою в тих моментах, які вони запропонували, ми знайшли компроміс. І сьогодні вже до кінця вечора або до завтра буде підписаний вже офіційно статут Державного оператора тилу. На зараз проводяться консультації і перемовини з наглядовою радою і юристами Агенції оборонних закупівель, і відповідно нашими юристами, згідно правок в статут Агенції оборонних закупівель.

Особисто я, який відповідно і прийшов для того, щоб зробити цю реформу, і вважаю, що ми її зробили і тільки маємо вдосконалювати, за все, що ви сказали, Анастасія Олегівна, абсолютно за все. Тому що я знаю, що таке корпоративне управління. Я все життя пропрацював в корпоративному

управлінні в дуже великій іноземній компанії. І це є моя цінність. Під час війни, під час війни, те, що нам кажуть юристи, те, що нас... попереджає нас ризик-менеджмент, що може виникнути, ми маємо десь знаходити компроміс, щоб держава могла ефективно відреагувати на якийсь виклик, який може виникнути. Це є, до речі, внесено було в закон в 22-му році в квітні місяці, така правка. Але вона була, ця правка, скажімо так, не деталізована. Тобто кожне відомство, в якому є в підпорядкуванні стратегічні підприємства, далі визначають ці ризики і визначають як вони будуть діяти на ці ризики, тобто це є предмет, скажімо так, переговорів з менеджментом і з наглядовими радами підприємства, і органу управління.

Коротко я пройшовся по всіх трьох питаннях. Якщо я щось упустив, будь ласка, скажіть, я ще додам. Я хотів би передати зараз слово ще Глібу Канєвському, який би коротко все розказав про хронологію подій зі ...*(Не чути)* Тому що важливо, що це не щось, що внесли, скажімо так, ввечері в 7 часов вчора, у 8 ми там опублікували. Ні, це була робота, яка почалася з якого?

_____ . З червня, з серпня місяця....

КЛИМЕНКОВ Д.О. З червня 2024 року.

Будь ласка, я передам слово Глібу Канєвському.

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую. З вашого дозволу, все-таки я би хотіла давати слово на засіданні комітету.

Я маю пропозицію не проходитися по хронології з тієї простої причини, що ви роздали вже колегам ці матеріали. Є питання по тому, що ви сказали, я бачу підняті руки колег по комітету. Відповідно дам слово для питань в порядку піднятої руки. Спочатку пані Вікторія Сюмар, потім пан Іван Шинкаренко, потім Олексій Жмеренецький, Анатолій Петрович Бурміч і

в мене також є питання. Бачите, багато питань, давайте перейдемо в обговорення.

Пані Вікторія, будь ласка.

СЮМАР В.П. Я насамперед дякую за увагу до цієї теми, дякую, що присутні сьогодні і Міністерство оборони, і представники агенцій, і наші міжнародні партнери. Дякуємо вам за підтримку насамперед. Ми розуміємо, наскільки для нас це сьогодні критично важливо і, повірте, ми тут в стінах комітету абсолютно зацікавлені в тому, щоб процеси були прозорі, щоб процеси були зрозумілі, адекватні в інтересах нашої спільної боротьби.

Я собі, пане Дмитре, дозволю одне таке маленьке зауваження. От ви сказали про те, що ми зараз дискутуємо про продовження реформ. Я пам'ятаю тут Резнікова у нас на комітеті теж і як ми з'ясовували всі ці яйця по 17 і не тільки, і дуже багато маніпуляцій і махінацій. Мені здається, що ми, на жаль, зараз дискутуємо про те, як не зробити відкат від реформи, яка відбулася і яка, в принципі, призвела до покращення. І є така небезпека, як ми вважаємо, у зв'язку з цими змінами до статуту. Ви сказали, що все одно Міноборони дає вказівки. Мені здається, йдеться не про вказівки, а про замовлення, яке надає Збройні Сили України, Генеральний штаб України. Це трошки різні речі: вказівки і замовлення. Я би хотіла поцікавитися у вас, а що зумовило вносити зміни в статут? Яка конкретна ситуація, яка конкретна проблема в інтересах сил оборони зумовила те, що от постало питання? Працювали агенції, працювали, з моєї точки зору, достатньо успішно. Що таке сталося, що просто зараз треба було вносити ось ці зміни про призначення керівників. Бо це виглядає, не будемо приховувати, я колишній журналіст, я можу говорити абсолютно, так би мовити, прозоро, це виглядає як бажання змінити керівника, це виглядає як бажання втручатися в господарську діяльність і ніяк не інакше. Яка така ситуація, що ви хочете виправити і в чому суть компромісу, про який ви сказали вже досягнуто домовленостей, який має ніби завтра відбутися? Дякую. Два питання.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, перепрошую. Давайте зберемо питання від членів комітету і потім дамо можливість відповісти.

Будь ласка, Іван Шинкаренко. Іван Анатолійович.

ШИНКАРЕНКО І.А. Добрий день. Вітаю всіх, колеги, журналісти, представники Міністерства оборони. Я розумію, що ви безпосередньо в матеріалі, все розумієте. Але так як у нас присутні представники преси і нас будуть дивитися громадяни України, яким буде трошки важкувато розібратися з питанням корпоративного управління, можливо. Я хотів би прояснити одну маленьку деталь. І пані Вікторія на цьому також зацентувала увагу, з приводу втручання, а саме під втручанням ми маємо на увазі перш за все це звісно зміну голови АОЗ.

В таблиці, котра у мене є... Да, всіх можливих державних підприємств. І в мене в таблиці написано, значить, і пані Анастасія про це сказала, призначення та припинення повноважень керівника і його членів наглядової ради. Але я читаю повну редакцію цієї статті, і вона, прошу зауважити, звучить трошки інакше. "На період дії правового режиму військового стану у випадку виявлення наявних або потенційних загроз національної безпеки України (а тепер увага!), які безпосередньо впливають на діяльність підприємства та які документально підтверджені Ставкою Верховного Головнокомандувача чи Радою національної безпеки України, уповноважений орган вживає невідкладних заходів, наприклад, звільнення".

Тобто чи правильно я розумію, що звільнення голови можливе за новою редакцією лише, точніше, не лише тому що міністр прокинувся в поганому настрої і не випив зранку кави, а лише тоді, коли Ставка Головнокомандувача приймає це рішення. Лише в цьому випадку ви маєте право звільняти керівника когось із цих підприємств. Це моє перше питання.

І з огляду на те, що дуже багато бажаючих задати питань, я одразу ще два коротеньких задам. Я читав пост моєї колеги Олександри Устінової і коментарі до цього посту, тому я, виходячи з цього, два питання задам.

Перше. Скажіть, будь ласка, чи відома цифра, бо там була маніпуляція чи не маніпуляція, я так і не зрозумів, цифри, суми, об'єми по КРІ. Скажіть, будь ласка, який бюджет виконання був АОЗ по закупівлі? Чи використані були всі гроші, які були закладені в бюджет, і чи вони їх використали всі? Це перше питання.

І друге моє питання. Чи існує на сьогоднішній день єдине вікно, куди всі без виключення потенційні постачальники зброї або ж якихось інших пропозицій мають можливість подати комерційну пропозицію?

І важливо. Чи є електронний реєстр цих комерційних пропозицій, щоб можна було відслідковувати рух цих документів?

Тобто я маю три питання. Все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, пане Іване, дозвольте я також для себе уточню питання. Ви читали формулювання, прив'язане до рішення Ставки, це не формулювання статуту.

ШИНКАРЕНКО І.А. А що це?

ГОЛОВУЮЧА. У статуті формулювання наступне. Пункт 6.3. У випадку виявлення наявних або потенційних загроз національній безпеці уповноважений орган вживає заходів для нейтралізацію впливу на діяльність підприємств. Перелік конкретних заходів визначається уповноваженим органом і може включати, зокрема: надання обов'язкових для виконання вказівок, призначення на посаду, обрання та припинення повноважень (звільнення) органом управління посадових осіб підприємства. Крапка.

Тобто в статуті, у нас просто редакція статуту від 16 грудня 24-го року, там немає прив'язки до рішення Ставки. Я тому, власне, уточнюю, звідки ви читаєте.

ШИНКАРЕНКО І.А. А в мене інша редакція, мабуть.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧА. Я читаю із АОЗ.

(Загальна дискусія)

Чекайте, яка стара версія? 16.12.

_____. Ні-ні, Анастасіє Олегівно, ви читаєте із АОЗ. Іван Анатолійович читає із Статуту...

ГОЛОВУЮЧА. Чекайте, те, що я щойно прочитала, без прив'язки до рішення Ставки, просто дискреція органу управління... Чекайте, це оновлена редакція Статуту АОЗ, вірно?

_____. А він читає ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Чекайте, я відкриваю актуальну редакцію Статуту АОЗ і читаю там, що орган управління може давати обов'язкові вказівки і звільнити. Це актуальна версія Статуту АОЗ, вірно? *(Шум у залі)* Можна мені просто сказати, так чи ні? Зараз можете мені сказати, так чи... Тобто те, що я читаю: дискреції органу управління, тобто Міноборони, це актуальна версія в статуті АОЗ. Дякую дуже. Дякую. Перепрошую, я просто мала уточнити. Колеги, давайте далі зберемо питання.

Будь ласка, Ярослав... Перепрошую. Олексій Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. Друзі, шановні колеги! Я дякую Івану, що він прямо одразу так перейшов до справи. Я думаю, що мені вдасться ще більше, скажімо так, нашу дискусію перевести в таке щире і прямолінійне русло. Я, готуючись до нашого засідання, навів певні довідки, спілкуючись з представниками Міноборони, з депутатами, з активістами і так далі, і мені стало зрозуміло, що насправді видається так, що зміни до статуту або, скажімо, страх певних активістів щодо змін до статуту були внесені через бажання чи через необхідність, я не знаю, це вже ви поясните, якимось чином впливати або замінювати керівника, керівницю АОЗ.

Я хочу прояснити детальніше ситуацію, яка сталася в минулому році з невикористаними бюджетними коштами і, як мені сказали, я не знаю, чи це правда, підтвердять чи ні, рішенням Ставки щодо виплат цих коштів для того, щоб встигнути розрахуватися з контрагентами до кінця року. Тобто якщо це правда, значить, був прецедент, коли Ставка вже фактично приймала рішення, тому що виникали певні ризики зриву оборонних контрактів і незабезпечення фронту, і так далі. Будь ласка, роз'ясніть, чи мала місце така ситуація про рішення Ставки щодо виплат коштів в кінці року і так далі. І не дуже зрозуміла ця історія з різними редакціями, тому що я теж чув, що зміни до статуту вносились з формулюванням про те, що тільки за рішенням Ставки визначається ця загроза нацбезпеці. Да, але ми бачимо іншу редакцію. От роз'ясніть, чому... *(Не чути)* надходять про одну редакцію, а фактично редакція інша, тому що там на період воєнного стану, мені казали, і за рішенням Ставки. Тут інша редакція.

ГОЛОВУЮЧА. Олексій, я перепрошую, просто ми ж народні депутати, які працюють із законодавством. Давайте, будь ласка, відійдемо від формулювання "мені казали" і візьмемо чинний документ, затверджений Міністерством оборони, відкриємо його і прочитаємо у пункті 6.3, що ніякої прив'язки до рішення Ставки тут нема, а є дискреція органу.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. І ще мене цікавить формулювання, якщо мова йде про, справді, загрозу національній безпеці, можна уявити собі таку ситуацію, звичайно, наприклад, не знаю, навіть якщо є рішення Ставки і так далі, то тут в пунктах: зміна керівника – це тимчасова зміна чи безстрокова зміна? Наприклад, виникла загроза, змінили на ТВО, потім за процедурами незалежного відбору знову призначили керівника, чи просто виникла загроза призначили нового, і він так і залишається роками працювати. Це мене цікавить.

І щодо вказівок, рекомендацій для агентства. Це також у зв'язку з цією загрозою, яка виникла, чи це взагалі в будь-які момент і безстроково? Тобто для кожної рекомендації або вказівки потрібно рішення Ставки щодо загрози, чи це процес безстроковий? Будь ласка, мене цікавить розібратися про обсяг цих повноважень, втручання і обсяг... і період, на який призначається новий ТВО за рішенням керівництва МО.

ГОЛОВУЮЧА. Анатолій Петрович, у вас було питання. Чекайте, дозвольте, я вже зберу питання від колег.

БУРМІЧ А.П. Шановна головуюча, шановні члени комітету, шановні присутні, прошу звернути увагу на те, в якій рамці проходить сьогодні наше засідання, і прошу за межі цієї рамки не виходити.

Що стосується питань там рішень Ставки, скільки коштів було використано/не використано, що було скільки закуплено, наскільки... Припустимо те, що є обмежений доступ, ми на ці питання відповідати не будемо. Якщо необхідно вам цю інформацію отримати, прошу або окреме засідання зібрати...

_____ . (Не чути) .

БУРМІЧ А.П. Вам так здається.

_____ . На сайті Української правди ... *(Не чути)*

БУРМІЧ А.П. Я маю на увазі по рішенням Ставки і так далі. Ніякого там звіту... в тому звіті немає даної інформації.

Прошу. Дякую. Я вибачаюсь.

ГОЛОВУЮЧА. Іван Юрійович, перепрошую, ви дозволите, я все-таки буду вести засідання комітету. Дякую дуже.

І я звертаю вашу увагу, на те, що ми як члени комітету, в принципі, формуємо порядок денний самостійно, на щастя, поки без дозволу Міністерства оборони, на щастя, поки Міністерство оборони нам не затвердило статут комітету і не написало там, які питання ми можемо і не можемо ставити. Відповідно колеги можуть ставити питання, ви, виходячи з того, що у нас засідання у відкритому режимі, можете на нього відповідати, як вважаєте за потрібне. Це ваше право, виходячи з того обсягу інформації, яке ви можете видавати публічно без умовно.

Анатолій Петрович, будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, шановні представники Міністерства оборони, шановні друзі, запрошені, журналісти! Доповідь нашої голови і Дмитра Олеговича Кліменкова повністю показує, як воно працює. І дуже добре, звичайно, що ця агенція показала позитивні результати, і далі треба, звичайно, вдосконалювати. Але, як сказав Дмитро Олегович, всі розуміють, що сьогодні війна і ситуація міняється, і іноді треба втручання, які потребує оперативна обстановка на фронті, тому що основним замовником є Міністерство оборони. Звичайно, і тільки вони разом можуть давати позитивний результат.

У мене питання. От у нас в кожній статті загрози національній безпеці, моменти, які можуть загрожувати національній безпеці. Хто ці моменти буде

виявляти, хто на них буде реагувати? Чому я це запитую, от сьогодні у нас таке широке представництво, а Служби безпеки немає, хоча там є цілий Департамент військової контррозвідки, саме завданням якої і є виявлення у Міністерстві оборони цих національних загроз. Чому так сталося? Це перше.

А друге питання до вас. Чи вони залучені до цього виявлення? Чи у нас будуть виявляти журналісти, чи вже тоді будемо реагувати, коли вже національна безпека постраждала, гроші ушли, немає? Хто робить профілактику, хто виявляє оці всі загрози національної безпеки на стадії їх тільки формування, коли не нанесли, а коли тільки планується? Я вважаю, що це велика помилка, що ми сьогодні не запросили представника Служби безпеки, і в протоколі це треба відзначити, що саме їм теж, я не знаю, хто відповідь на питання, хто буде виявляти і оцінювати, але їм у функціонал і в завдання, що саме вони повинні по роботі агенції виявляти оці всі моменти загрози, щоб ми їх ліквідували на початку формування, а не в кінці, коли про це будуть писати всі газети і всі журналісти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

І в мене уточнююче питання. Перше. Чинна редакція статутів і АОЗ, і ДОТ говорить, що Міністерство оборони дає обов'язкові вказівки і може звільняти, і призначати керівників відповідних підприємств. Вірно?

_____. Вірно.

ГОЛОВУЮЧА. Це чинна редакція, яку ми обговорюємо. Ми ж зараз з вами не обговорюємо намір, ми ж не обговорюємо, ми не гадаємо з вами на кавовій гушці, да, ми обговорюємо чинну редакцію документа. Прекрасно. Я дуже рада, дякую дуже.

Далі. У мене дуже й дуже предметні питання. Перше. Ви кажете, що норма про моніторинг потенційних загроз національній безпеці, да,

виявлення потенційних загроз національній безпеці і відповідно правого органу управління вживати заходи по результатах виявлення цих потенційних загроз національній безпеці, що б це не означало, це недостатньо чітка норма. Відповідно ви її виконали в той спосіб, в який вважали за потрібне, і відповідні зміни внесли до статуту.

У мене тоді питання. Скажіть, будь ласка, а норма про виключні повноваження наглядової ради, чинна норма в цьому ж законі про виключене повноваження наглядової ради призначати керівника і давати згоду, якщо я не помиляюся, на господарські зобов'язання понад певну вартість. Ці норми, вони достатньо чіткі, скажіть мені, будь ласка.

І також поясніть, будь ласка. Ви говорите, що Міністерство оборони має звичайно разом з Генштабом зберігати вплив на те, що купують відповідні агенції через затвердження переліків, якщо я не помиляюся, да, того, що треба купувати. І я з цим не сперечаюся. Це, безумовно, логічна історія. Разом із тим, наскільки я знаю, ці переліки того, що потрібно купувати, вони затверджуються насправді відповідним департаментом, готуються, точніше, департаментом Міністерства оборони, яким затверджуються – зараз не можу швидко пригадати, - достатньо давно. Вірно? Це процедура, по якій ці закупівлі здійснюються вже щонайменше роки півтора чи два. Ви формуєте потребу разом із Генеральним штабом і доводите до агенцій: тут треба придбати їжу, тут треба придбати бронежилети такі-то, тут треба придбати таке-то найменування озброєння. Це вже працює певний час, да? Відповідно скажіть мені, будь ласка, тоді, чим мотивована потреба зараз вносити зміни до статуту і фіксувати це, якщо це і так працювало? І друге: чому тоді ви не звузили оці обов'язкові вказівки до конкретно, наприклад, формування потреби? Чому ви не звузили обов'язкові вказівки до зрозумілих якихось речей, пов'язаних із, власне, визначенням, що закуповувати, для того, щоб статут не читався таким чином, наче ви хочете визначати, в тому числі, у кого закуповувати? Чому ці зміни від початку не були вужчими, зрозумілими, щоб в принципі не давати предмету для цієї

дискусії? Бо, ще раз, безвідносно до прізвища міністра, безвідносно до прізвища будь-кого в будь-якому департаменті Міністерства оборони норма про обов'язкові вказівки читається так, що ви можете давати вказівки в обхід процедури закупівель щодо того, в кого купувати, в кого не купувати. І це, колеги, на жаль, ставить під питання реформу. Відповідно в мене просте питання: навіщо, от щоби що? Якщо ви погоджуєтеся з тим, що ви маєте вузькі речі робити, то чому в статуті не можна було записати одразу вузькі речі? Поясніть, будь ласка.

Дякую.

_____. Дякую.

Шановні народні депутати, шановна Анастасія Олегівна, я виписав десь дев'ять питань, і пройду по всіх питаннях. Якщо щось упусти, будь ласка, дайте мені знати, щоб я уточнив.

_____. Моє було перше.

_____. Да, я почну з першого питання. *(Шум у залі)* Ні, перше було, що змусило.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, я дуже прошу всіх говорити в мікрофон, будь ласка. Гарзд? Дякую дуже.

_____. Перш за все, що змусило внести зміни в статуті? Ще раз хочу підкреслити, в статуті стратегічних підприємств Міністерства оборони. Вони абсолютно однакові, мається на увазі ці статуті. Змусив саме той Закон від 22.02.2024 року. Вибачайте, в квітні 22-го року змусив цей закон. Наші юристи, ще раз хочу повторити, юристи Міністерства оборони, потужна команда людей, яка працює... Департамент юридичний. А, назва закону...

_____ . В квітні були 22-го року зміни в Закон про держвласність, той, який Анастасія Олегівна згадувала. Там визначено чітко, що орган управління під час воєнного стану, тут важливо підкреслити, що це лише на час воєнного стану, у разі моніторингу виявлення ризиків національної безпеки має вживати заходи. Ризики не визначені, заходи також. Тобто юристи розцінюють...

СЮМАР В.П. Це не кейс, а просто у вас була така можливість, ви вирішили це зробити, правильно? Я вас запитала, що вас змусило? Все працювало...

ГАВРИЛЮК І.Ю. Зрозумійте, у нас не дві агенції, у нас десятки державних підприємств у підпорядкуванні. Ми в десять, уже більше десяти підприємств статuti внести, починаючи при чому... Ми зміни в статuti вносили, починаючи з травня 2024 року. І ми згідно законодавства повинні до березня місяця 2025 року закінчити внесення змін у всі статuti більше як понад багато десятків підприємств.

СЮМАР В.П. Іван Юрійович, дивіться, я з великою повагою до вас ставлюся і багато разів про вас добрі речі чула. Я просто хочу зрозуміти, яка потреба практична виникла? От щось не спрацювало. Ви кажете ми просто вирішили внести в усе. Мене цікавить, що ви хотіли покращити, що там не працювало, що ви хотіли змінити цими змінами в статuti?

ГОЛОВУЮЧА. Можна, будь ласка, дати відповідь на питання Вікторії Петрівни.

ШУЛЯР Р.О. Якщо дозволите, Роман Шуляр, представник юридичної команди Міністерства оборони, бо я чую, що питання дуже вузьке і технічне.

22 лютого 2024 року був прийнятий Закон про вдосконалення...

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, я перепрошую, дивіться, ми знаємо, коли був прийнятий закон з тієї простої причини, що ми за нього голосували. Питання Вікторії Петрівни, воно було інше і воно було до керівництва Міністерства оборони.

Колеги! Колеги! Дмитро Олегович, Іван Юрійович, питання було до вас, що не спрацювало в діяльності агенції, що ви вирішили внести зміни, ви можете відповісти, будь ласка?

_____. Я так зрозумів, сьогодні комітет зібрався заради однієї ...*(Не чути)*

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧА. Олександро, я перепрошую, ну, я ж на вашому комітеті не приходжу і не розповідаю, коли кому доповідати. Було питання від члена комітету, будь ласка, дайте отримати відповідь.

УСТІНОВА О.Ю. Вибачте, я була дуже би вдячна, коли б сказали, коли інші депутати можуть задати питання. По-друге, ви постійно всіх перебиваєте, я не можу зрозуміти, про що йде мова. Вибачте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олександро, я обов'язково дам питання після того, як...

УСТІНОВА О.В. ...юрист пояснить, бо я так і не зрозуміла.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олександро, питання Вікторії Петрівни було до конкретних людей, будь ласка, дайте їй можливість отримати відповідь на своє питання. Ми отримаємо відповідь на питання членів комітету і

обов'язково дамо можливість поставити питання або виступити всім решта присутнім колегам народним депутатам, яких ми дуже поважаємо. Дякую.

Будь ласка.

_____. Значить, що стосовно вузького юридичного питання, я передаю слово товаришу Шуляру. А що...

ГОЛОВУЮЧА. Я прошу, питання було політичне до вас, можете відповісти, будь ласка?

_____. Політичне до мене, я відповім вам, якщо вам треба відповісти на це питання. Більш конкретно я відповім на закритому засіданні. А зараз я відповім так. У нас складається те, що необхідно купити Збройними Силами, виходячи від тих планів, які будуються на ведення війни, хочу звернути увагу всіх, на ведення війни і захисту територіальної цілісності. Виходячи із завдань, які виконуються Збройними Силами, формується і перелік того майна, озброєння і військової техніки, яке необхідне. І якщо цей перелік не виконується або... Ні, да, якщо цей перелік не виконується або закупляється поза межами переліку не те, що в ньому визначено, тобто це спрямована діяльність на підлив боєготовності і нездатності Збройними Силами виконати завдання. Це одне із багатьох факторів.

Крім того, на кожному практично засіданні Ставки я доповідаю про задоволення потреб для виконання тих чи інших завдань. Всю деталізацію більш глибоку ми, я відповісти зараз не можу. Я думаю, що я задовольнив відповідь повністю на ваше питання.

СЮМАР В.П. Я зрозуміла. Не те купували.

І питання в мене було в продовження, компроміс, ви сказали, Кліменков, про компроміс. В чому суть його?

_____ . Вибачте, ми ж йдемо по питаннях, які ви...

ГОЛОВУЮЧА. Відповідайте, будь ласка.

_____ . Про компроміс я ж і сказав, що ми зустрілися, працюємо з незалежними наглядовими радами обох агенцій, з Державним оператором тилу ми вже домовилися і сьогодні-завтра вже статут, нова версія буде підписана з правками, які, до речі, були частково озвучені шановними народними депутатами, вами.

ГОЛОВУЮЧА. Ви можете озвучити?

_____ . З АОЗу на сьогоднішній день... Ви думаєте, я їх наизусть знаю? Сейчас попросимо, візьмуть от Леоновича, юристи, вони візьмуть статут і будуть пів часа їх перечитувати.

Тепер що стосується бюджету.

_____ . Почекайте, тобто у АОЗа буде інший статут, не такий як я прочитав?

_____ . Ні, ми запропонували...

_____ . Чи у всіх однакові?

_____ . Ми запропонували... Дайте сказати, будь ласка. Ми запропонували, Агенція оборонних закупівель, наглядовій раді такі ж правки, які ми внесли з Державним оператором тилу, і сьогодні їх обговорювали. Можливо, вони з чимось не погодяться, можливо, вони дадуть свою версію. Це в процесі, ця робота в процесі. Однозначно, однозначно те, що версія статуту зміниться, це однозначно. А які будуть остаточні там формулювання,

це визначають юристи, Агенція оборонних закупівель і юристи Міністерства оборони України. Я думаю, що я відповів на це питання.

Далі. Що стосується бюджету, було питання, і залишків на кінець 24-го року. Конкретно Агенція оборонних закупівель, ми готові надати дуже детальну інформацію з цього приводу в закритому режимі під ДСК документами, так як ми це робимо в оборонному комітеті з народними депутатами дуже... на постійній основі ми там проговорюємо ці всі речі в закритому режимі, тому що ворог може цим скористатися, вибачаюсь. Ця інформація є, що який бюджет був, який бюджет був використаний, що по переліку, який був доведений Генеральним штабом, не було закуплено. Ми це теж можемо надати, тому що в нас був аудит, у нас були від Генерального штабу, безпосередньо від НГШ відповідні звіти, листи офіційні, які ми доводили і агенції, і вони є у Міністерства оборони, ми це все готові надати з грифом "таємно" для вивчення і обговорення в закритому режимі.

Далі. Було питання відповідно звільнення, не звільнення голів, директорів і так далі. Це питання ми не будемо обговорювати, тому що воно теж, я вважаю, має бути в закритому режимі. Або якщо це буде звільнення, воно маж бути обґрунтованим.

Четверте. Ви спитали про реєстри електронні і так далі. Ми це зробили, дякуючи нашим агенціям. В Державному операторі тилу ми пішли ще далі, тому що ми перейшли на електронну роботу взагалі всього процесу. Він ще не запрацював на 100 відсотків, тому що в нас, я вибачаюсь, армія дуже велика зараз під час війни і не всі військові частини ще спроможні це, але вже цей процес незворотній. В Агенції оборонних закупівель ми теж впровадили вже реєстр всіх комерційних пропозицій, і вони мають свій слід, скажімо так. Тобто якщо заходить комерційна пропозиція і якщо прийдуть правоохоронні колись органи перевірити, чи вона була розглянута, чи ні, є такий вже інструмент, він уже є. То єсть ми це впровадили і зробили, тобто це було частиною із наших КРІ разом, які ми робили із Агенцією оборонних закупівель. Вони тут молодці, відпрацювали.

Далі. Що стосується Ставки, прийняття рішень, не тільки Ставки, є ще РНБО в Україні, тобто є керівництво країни, яке воює, є Главком, є НГШ, є міністр оборони. Всі рішення, які приймаються разом, також там приймають участь, як ви знаєте, і Служба безпеки України, ДБР, всі правоохоронні органи, Прем'єр-міністр, Голова Верховної Ради України, не обговорюємо, у відкритому режимі це не можна робити.

Далі. Визначення "національні загрози", у вас було дуже хороше питання. Дійсно, Міністерство оборони України, як я прийшов на роботу, як ми всі прийшли, наша команда на роботу, ми працюємо дуже плідно і з контррозвідкою, із Службою безпеки України, ми працюємо із зовнішньою розвідкою, ми працюємо з ДБР, ми працюємо з НАБУ з першого дня роботи. Тобто ми в плідній співпраці. У нас є від ДБР... у нас є листи про попередження, скажімо так, деяких дуже ризикових моментів від Служби безпеки України, від контррозвідки, від зовнішньої розвідки.

Ці всі речі у нас є і ми готові теж ними поділитися з шановними народними депутатами у закритому режимі під грифом "Таємно". Ми готові надати ці всі документи і по Державному оператору тилу, і Агенції оборонних закупівель. І, якщо у вас буде бажання, розібратися з іншими підприємствами, не буду називати їх назву, стратегічними підприємствами, у нас теж ця робота проводиться. Тобто ми про корпоративний менеджмент кажемо, про корпоративне управління. Ми дуже тісно співпрацюємо з усіма правоохоронними органами. З приводу пріоритетності переліку те, що ви казали. Дійсно, вірніше я переформулював ваше питання для себе в пріоритетність вказівок.

ГОЛОВУЮЧА. Моє питання було: чому ви від початку не звузили вказівки до, наприклад, цього переліку?

_____. Я передам слово юристам.

ГОЛОВУЮЧА. Навіщо ви зробили широке формулювання, яке...

_____. Я не юрист. Я вибачаюся, я не юрист. Я передам слово юристам, вони скажуть: де вони звузили, де вони розширили. Це робота юридична. Я не юрист, да. Я передам це слово, вони це пояснять дуже на професійній... Ми ж хочемо професійну експертизу отримати і ми її отримаємо.

І про обов'язкові вказівки. Шановні народні депутати, шановна Анастасія Олегівна, ми всі живі люди. Хто з нас готовий дати вказівку, щоб завтра сісти в тюрму? Давайте підніmemo руку. Ми ж говоримо про речі, які прописані законом, які прописані статутами...

ГОЛОВУЮЧА. Ні-ні, чекайте, так ви собі написали вказівка, крапка. Ви їх ніяк не звузили, про це і було моє питання, чому ви не звузили.

_____. Дайте мені, будь ласка, закінчити. Я маю на увазі те, що має виконати або Агенція оборонних закупівель, або інше стратегічне підприємство під час військового стану, яке було визначено державними органами управління. Неважливо, це Генеральний штаб чи це було прийнято рішення на Ставці, чи це було прийнято НГШ, Главкома згідно тої ситуації, яка зараз відбувається на полі бою, вибачаюсь, ці підприємства або агенції мають це виконати. У нас є порядок цього виконання. Ми маємо це контролювати. Ми маємо контролювати, я вибачаюсь, ще раз бюджет, тому що бюджет виділяється, дуже серйозний бюджет. І ми підписуємо, безпосередньо я підписую аванси, підписую аванси, за які відповідаю головою, безпосередньо ДОТа і Агенція оборонних закупівель. І коли ми кажемо про абсолютну незалежність, тоді давайте їм тоді передамо бюджет, а ви, шановні народні депутати, як будете його контролювати? Для цього є Міністерство оборони, ми ж маємо це контролювати...

_____. (Не чути)

_____. Саме так. Тому тут має бути компроміс, особливо під час війни, якщо у нас розмова йде відверта. Ми ж не можемо віддати все абсолютно компанії і сказати, окей, окей, вони за все відповідають і вони ведуть постачання самі, як тому захочуть, або все-таки як це вирішать військові наші.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Перепрошую, у мене уточнююче питання. Я не зовсім розумію, про які компроміси, про які межі компромісу ви говорите, якщо є закон України, схвалений Верховною Радою України, який чітко говорить про порядок призначення керівників цих підприємств наглядовими радами і надає це виключне повноваження Верховній Раді. Я просто не можу збагнути, чому ви намагаєтеся зараз сказати, що ці норми закону не треба виконувати, тому що і далі багато всяких причин.

_____. Я не кажу. Дивіться, ще раз хочу, Анастасія Олегівна, я не кажу, що не треба виконувати норму закону. Я кажу, треба виконувати норму закону. І тому я передаю слово юристам нашим, які якраз вам пояснять, які норми закону, як вони і чим вони керувались, коли вносили ці пропозиції в статuti.

Дякую.

_____. Я до цього ж питання. Одну секунду. Тут просто у формулюванні призначати та припиняти повноваження керівника. Я ж задав питання. Призначати на невизначений термін чи тимчасово до того, як будуть виконані...

_____. Велике дякую.

Я прокоментую собі ті питання, які, як мені здається, стосуються все-таки от мене і юридичної частини, і прошу сказати, якщо щось пропущу.

Ще раз би хотів навести ясність в питанні, що спричинило внесення змін до цих статутів. Та все дуже просто. 22 лютого 24-го року був прийнятий Закон про вдосконалення корпоративного управління №3587. Закон набув чинності 8 березня 24-го року, і він зобов'язує всі уповноважені органи управління привести статuti їхніх "депешок", державних підприємств, у відповідність до закону протягом одного року. Тобто у нас от 8 березня 25-го року закінчується цей дедлайн. І наша робота по проведенню статутів у відповідність із законом не зосереджувалась виключно на двох закупівельних агенціях. До цього часу вже 10 статутів ми оновили і інші статuti в процесі.

Щодо питання, чому, напевно, що стосовно призначення керівників агенцій і виключної компетенції наглядової ради. Бо тут відчуваю, також треба технічну ясність навести. Питання призначення і звільнення директора агенції залишається у виключній компетенції наглядової ради. Так зараз сформульовано у чинній редакції статуту. Там є пункт про те, що міністерство погоджує ці рішення для наглядової ради перед тим, як наглядова рада прийме їх. Ідея цього була виключно в тому, що міністерство долучить свої сили, засоби для того, щоб перевірити відповідних кандидатів, допомогти і забезпечити ту ситуацію, коли керівником стане людина, яку не до кінця перевірили. І це погодження ми не вважаємо втручанням в компетенцію наглядової ради, тому що точно так само... приведу приклад: 31 травня 22-го року Кабмін прийняв Постанову 643, якою сказав, що він також буде погоджувати призначення керівників великих державних підприємств. І це ж не є втручання.

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, вибачте, будь ласка, у мене конкретне питання. Пункт 6.3 діючого статуту АОЗ, тут написано у випадку виявлення наявних або потенційних загроз уповноважений орган може зокрема

надавати обов'язкові до виконання вказівки, доручення, розпорядження органам, посадовим особам, працівникам підприємства в обхід керівництва підприємства призначення на посаду та припинення повноважень посадових осіб підприємства і далі. Вибачте, будь ласка, але ви зараз просто дезінформуєте комітет, бо в кінці цього пункту чорним по білому написано у випадку суперечності між положеннями цього підпункту і іншими положеннями статуту застосовується положення цього підпункту. Тобто таким чином ви фактично даєте собі все-таки можливість обійти наглядову раду. Скажіть мені, будь ласка, де в Законі про корпоративне управління, ухваленому законі, є норма, яка дозволяє обійти виключні повноваження наглядової ради? Де ця норма? Юридично з вами говорю, де вона? Можете мені, будь ласка, показати.

_____. Пункт 6.3, який ви цитуєте, він трошки інший і окремий від тої системи корпоративного управління, яка вибудована в статуті і яка, в принципі, існує для державних підприємств.

ГОЛОВУЮЧА. Тобто він трошки інший і окремий від Закону України про корпоративне управління? Це як?

_____. Він трохи інший від загальної системи норм про корпоративне управління державних підприємств.

ГОЛОВУЮЧА. Чому ви вирішили, що є таке право це зробити? Де норма закону, яка дозволяє вам це зробити? Можете мені просто показати норму закону, яка дозволяє вам це зробити.

_____. Можу...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

_____ . ... якщо дозволите закінчити тезу. Ця норма, я кажу про те, що він інший, тому що це виключно він працює в умовах воєнного, і він базується на частині сьомій статті 11 прим. 2 Закону "Про управління об'єктами державної власності". Ця норма закону, вона не уповноважує, а зобов'язує міністерство моніторити загрози...

ГОЛОВУЮЧА. Чекайте, тобто ви мені фактично зараз говорите, що частина сьома статті 11 прим. 2 Закону України про управління об'єктами державної, комунальної власності має вищу юридичну силу ніж стаття 11-4 цього ж закону. Це ви мені говорите? Стаття 11 із позначкою "4" цього ж Закону про управління об'єктами державної, комунальної власності наводить вичерпний перелік повноважень наглядової ради, так? Ви мені зараз говорите, що частина сьома статті 11 з позначкою "2" цього закону дає вам можливість начхати на статтю 11 з позначкою "4" цього ж закону. У нас така з вами юридична розмова, я не розумію?

_____ . Частина сьома статті 11 прим. 2 зобов'язує міністерство реагувати на загрози національній безпеці – це норма воєнного стану, це вимушена норма і ми зобов'язані її виконувати.

ГОЛОВУЮЧА. Де в цій нормі написано, що вона дає вам право не виконувати іншу норму чинну цього ж закону? Друзі, ви прямо реально берете закон і кажете, ми оцю норму будемо виконувати, а оцю норму ми не будемо виконувати. Колеги, я просто... Я не знаю. Ви сказали, що у нас юридична розмова, в мене немає просто слів, це виходить за межі будь-якого здорового тлумачення будь-якого закону. Ви фактично мені зараз говорите, що цю норму закону ми будемо виконувати, а цю ми не будемо виконувати, колеги.

_____ . Мова не про виконання якихось норм. Мова про те, що, наскільки я розумію, законодавець спеціально сформулював цю норму настільки широко, і це також відповідаючи на ваше питання, чому ми її...

ГОЛОВУЮЧА. Чекайте... Вибачте, будь ласка, якби законодавець хотів сказати, що якусь норму цього закону можна не виконувати, ми би внесли зміни в "Прикінцеві і перехідні положення" і написали би, що дія статті такої-то не поширюється на такі-то правовідносини на такий-то час. Законодавець цього не зробив. Норма про наглядові ради чинна, дійсна і її треба виконувати. Просто.

_____ . Чудово, але давайте так. Законодавець сформулював частину 7 статті 11 прим. 2, очевидно, спеціально настільки загально, тому що ми не можемо передбачити, які можуть бути загрози. І вузького якогось точного переліку заходів реагування на ці загрози також немає. Ми спеціально включили цю норму у статут, щоби діяти у прозорий спосіб і щоби було зрозуміло, якими заходами ми хочемо...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧА. Перепрошую, ви в статуті написали, що ця норма перекреслює іншу дію чи норму закону. Ви зараз знаходитесь в комітеті Верховної Ради з народними депутатами, які голосували за цей закон, і говорите нам про намір законодавця. Я вам кажу, такого наміру законодавця не було. Якби в законодавця був такий намір, тобто в тут присутніх колег, ми би так і написали в законі. Ми так в законі не написали, норма про наглядові ради лишається дійсною і її потрібно виконувати. Все, крапка.

_____ . І реагувати, і при цьому законодавець зобов'язаний в нас реагувати на потенційні і наявні загрози національній безпеці.

ГОЛОВУЮЧА. Ми не дали вам можливості реагувати в спосіб, який порушує інші норми закону, не давали вам такого права, колеги.

_____. Закон, в принципі, не каже, яка норма виграє, яка програє. І, напевно, що це питання до Конституційного Суду.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, це в нас вже не юридична розмова. Я просто, правда, не можу це слухати, бо це не юридична розмова, це принаймні зрозуміло, колеги.

Гаразд, в нас є, я бачу, підняті руки народних депутатів. Тримає руку пані Юлія Яцик, потім Олександра Устінова, потім пан Вадим Івченко.

Я дав всім слово.

ЯЦИК Ю.Г. Мене звати Яцик Юлія, хто не знає, я заступник, була заступником голови Тимчасової слідчої комісії по захисту прав військових. В рамках діяльності цієї комісії ми перевіряли діяльність Державного оператора тилу і частково діяльність Агенції оборонних закупівель. Так-от я вам чесно і щиро скажу, що я не розумію того захвату і того пишання собою з боку представників цих двох агенцій з огляду на наступне.

Я не буду свідчити про яйця по 17 і про результати роботи в частині закупівель Міноборони, ми цей період часу не перевіряли, але ми охопили певний період часу проведення державних закупівель Державним оператором тилу, в результаті чого ми побачили, пам'ятаєте всі цю історію про фляги, які були закуплені, які нібито не відповідали формі еталону. Для Нацгвардії вони відповідали, а для Міноборони чомусь не відповідали. Ці фляги і вартість цих фляг втричі перевищувала ринкову вартість. Ви пам'ятаєте ті випадки, коли вартість бронежилетів, закуплених ДОТом, також перевищувала майже на 4 тисячі, на 6 тисяч ринкову вартість бронежилетів, тоді як фактично ми побачили випадки, коли ДОТ, оголошуючи тендер, закладає в зміст тендерної документації завідомо дискримінаційні умови.

Відповідно до цих умов учасники йдуть до суду, скасовують цей тендер; потім ДОТ збирається на нараді і протокольно затверджує недоцільність проведення нового тендеру – і укладає прямі договори з постачальниками, де ціна товарів, продукції вже в кілька разів вища, ніж ринкова.

Всі ці висновки ми надали у висновки тимчасової слідчої комісії. Ми показали... І, от для прикладу, 80 тендерів на закупівлю продуктів харчування, з них 49 – це прямі договори. Більше того, в цих прямих договорах учасниками і контрагентами виступають підприємства, як наприклад, ТОВ "Твій хліб", 99 відсотків асортименту якого складає хлібобулочні товари. А вони повинні поставити набори продуктів харчування, які налічують понад 400 найменувань. Аналогічна ситуація з ТОВ "Черкаський м'ясокомбінат".

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, тільки давайте регламент, будь ласка, гаразд? Дякую.

ЯЦИК Ю.Г. Я коротко.

Аналогічні випадки були і зі спальними мішками, де рекомендована ціна Міноборони складала 2800 гривень, а закупили по 4500. Чохли для фляг: замість 180 гривень – 416. Рюкзаки: замість 1500 – 2100, комбінізони: замість 4 тисячі 500 – 7 тисяч 200 гривень. І таких позицій дуже багато. То в мене питання: в чому ж економія? Це по-перше.

По-друге, аналогічне питання постає і до Агенції оборонних закупівель, нещодавно вони звітували про результати роботи. Так-от я хочу з'ясувати. Відповідно до звіту Агенції оборонних закупівель 63 відсотки від укладених контрактів укладені на внутрішньому ринку на 107 мільярдів гривень. Зі спецімпортерами 25 відсотків, але на суму, яка значно більша, це 128 мільярдів гривень, прямі контракти склали 12 відсотків, але половину від цього – 49 мільярдів гривень.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Юлія, вибачте, будь ласка, я просто мушу. Я попередила одразу про Регламент і про те, що я мушу...

ЯЦИК Ю.Г. Дайте мені ще буквально 3 хвилини, і я закінчу.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Юлія, я перепрошую, у нас є також черга колег, які хочуть висловитися, і є ще народні депутати члени комітету в Zoom.

ЯЦИК Ю.Г. Пані Анастасія, ви юридичні норми...

ГОЛОВУЮЧА. Це просто не є предметом нашого засідання сьогодні, пані Юлія, з усією повагою.

ЯЦИК Ю.Г. Ви юридичні норми обговорювали пів години, дайте мені сказати конкретні факти.

ГОЛОВУЮЧА. Тому що це є предмет нашого засідання сьогодні.

ЯЦИК Ю.Г. Я ще раз наголошую, будь ласка, це важливо, тому що питання щодо переддоговірної роботи, перевірки контрагентів на предмет наявності ризиків – це дуже важливо. Це функції, які покладаються на ці два підприємства. Якщо ми кажемо, що АОЗ повинно займатися закупівлею зброї, то що тут роблять спекекспортери, якщо АОЗ створювався для цього. Ми розуміємо, що спекекспортери – це плюс 30 відсотків до суми договору комісії. Більше того, щодо... *(Шум у залі)* Не скажіть.

Скажіть, будь ласка, щодо переддоговірної роботи, чому така вона фактично провальна? От я вам наведу просто приклад роботи з турецькою компанією "ARK", яка запропонувала боєприпаси 122-го, 155-го, 152-го, 60-го калібру по ціні значно нижчій, ніж фактично АОЗ уклала договори з Excalibur, конторою, яка фактично поставила ці товари в значно меншій

кількості, але переддоговірна робота була зупинена абсолютно без жодних підстав, без жодних обґрунтувань. Чому фактично по укладеним договорам ціни вищі, ніж запропоновані іншими контрагентами? І як проводиться перевірка контрагентів на предмет їх ризикованості і спроможності виконати договірні зобов'язання? Чи враховуєте ви рекомендації департаменту політики закупівель, департаменту аудиту Міноборони, взагалі позицію Міноборони? Тому що є випадки, наприклад, поставки, це ДОТ стосується, комплектів одягу, які не мають взагалі ростовки?

ГОЛОВУЮЧА. Пані Юліє, перепрошую, вже двічі по 3 хвилини пройшло. Дякую.

ЯЦИК Ю.Г. Все, в мене немає більше питань. Я хочу почути відповіді на це.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олександра Устінова і пан Вадим Івченко.

ЯЦИК Ю.Г. Я перепрошую, а відповіді ми коли почуємо?

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, я сказала, що я дам слово для питань вам, пані Олександрі Устіновій і потім пану Вадиму Івченко.

Олександра, будь ласка.

УСТІНОВА О.Ю. Дякую.

Колеги, мені, чесно кажучи, трошки дивно чути деякі питання, особливо те, що стосується, наприклад, там давання вказівок чи контролю. Якщо всі сядуть і почитають, як працюють агентства, агенції обидві, то...

По-перше, більшість рішень щодо закупівель у першу чергу, особливо українських виробників, приймає Ставка. І це не МОУ, це, не знаю, не ДОТ, АОЗ чи ще хтось, і навіть не Збройні Сили України, це Ставка, яка говорить,

що нам треба закупити стільки-то мін українського виробника, нам треба зробити діп страйки і т.д, і т.п. І тому фактично все, що їм треба, це заключити контракт.

Друге. Коли ми говоримо про те, що має бути незалежність, я не знаю, просто мені здається, що ніхто не розуміє, що до сих пір всі контракти погоджує МОУ. І отут якраз пан Кліменков був правий, що підпис ставить він, наскільки я розумію, і міністр. Тобто ми коли говоримо зараз про те, що там незалежність якась, все, в кінці-кінців, коли приймає рішення агентство, по-перше, там дуже колективне рішення, щоб ніхто, не дай боже, не поніс відповідальність у самому агентстві, і потім це заходить все на МОУ. І коли, наприклад, було, я хочу нагадати, в попередньому статуті чи... воно, до речі, до сих пір є, але зробили роз'яснення, що мають погоджувати наглядові ради великі закупівлі, то стало декілька питань, що, по-перше, наглядові ради працюють у нас, давайте так, по контракту 30 днів на рік. У нас десятки контрактів кожен день. І ці контракти всі на великі суми. Тому було прийнято рішення, що якщо наглядова рада не погоджує, то погоджує МОУ, тобто автоматично ця функція вже була віддана тим, хто має нести відповідальність. Тому що кінцеву відповідальність несуть вони.

Далі. Коли ми говоримо про загрози національної безпеки. Ви знаєте, у мене був шок, і я дуже себе корю за те, що я раніше не опублікувала там певну інформацію, коли надійшов лист, наприклад, від АОЗ на Збройні Сили про те, що вони не зможуть поставити на 25 мільярдів того, що обіцяли. Тобто вони прямим текстом пишуть Збройним Силам, що вибачте, ми гроші витратили, але воно не приїде. Як хочете, так і воюйте. І у мене питання, чи це є загроза національній безпеці чи ні?

Просто ми, коли говоримо, що треба визначити критерії, я, наприклад, чесно вам скажу, я не уявляю, як визначити у воєнний час критерії, що таке загроза національній безпеці. І я впевнений, що, наприклад, на умовному ПХЗ в умовному АОЗ і ДОТ це будуть різні речі. Тому що це занадто широке поняття. І для мене, наприклад, за півтора місяця, коли повідомили ЗСУ, що

їм не поставлять на 25 мільярдів, оце була для мене загроза національній безпеці. І те, що не докупили на 2,5 мільярда, це, вибачте мене, там більше 100 тисяч FPV, це теж загроза національній безпеці, тому що це те, що потрібно хлопцям на фронті.

Тому ми зараз тут говоримо дуже багато про статuti. Я би, по-перше, дуже хотіла звернутися до комітету, тому що ви, чесно, просто неймовірну роботу робили, коли там про яйця по 17 піднімалися питання, там про куртки, про це все. Давайте зробимо закрите засідання, проведемо, і поговоримо про закупівлі і ціни. Тому що у мене перше питання там. Не в статuti, а чому купуються деякі позиції на 300 євро дорожче, на 500 євро дорожче, як це рахується, і чому заклечається, наприклад, з посередниками більшість контрактів, чому рахують кількість контрактів, а не суми контрактів. Чому по сумах контрактів у нас до сих пір, і я дуже вдячна пані Юлії, що підняла це питання, у нас спецекспортери, у нас компанії-прокладки, як ми їх називали завжди все життя. І ми сидимо і робимо вигляд, що у нас так все класно, бо ми створили щось нове, нам треба зрозуміти, що в цьому новому не працює, і чому у нас є, вибачте, єдине вікно, але ти, коли в єдине вікно стукаєш, тобі по два місяці не відповідають. То зробіть десять вікон. Але зробіть відповідальність, якщо тобі протягом доби не відповідають на твій лист, а на наступний день до тебе приїжджає представник спецекспортера і каже, я в тебе все викуплю, то ти за це несеш відповідальність. Не знаю, айтішник, я можу навести приклади, як сайти лежали і не працювали, які перезапускали. Ну це ж не працює.

Давайте ми зберемося в закритому колі обговоримо це, тому що в першу чергу, я думаю, хлопців на передку цікавить не статут чи визначення загроз національній безпеці, а де зброя. І чому, наприклад, повідомляє агентство просто і не несе за це жодної відповідальності, що ми на 25 мільярдів вам не поставимо. Чому не поставимо? Ну, хто в цьому винен? Я не знаю, треба в цих питаннях розбиратися. Або чому вам виділили певні

гроші, а ви їх так і не використали. Ну є дуже багато питань, які піднімаються не лише народними депутатами, а медіа, там експертами і т.д. і т.п.

Тому в мене от прохання, давайте ми проведемо окремий комітет по цьому. Я вважаю, що треба просто розуміння, що все одно в нас в обох агентствах несе відповідальність Міністерство оборони, і це просто всі мають розуміти. І що навіть наглядові ради сказали, давайте бути чесними, от зараз сидять наглядові ради, що вони не хочуть погоджувати контракти, тому що це величезна відповідальність. І я чесно скажу, я, наприклад, не уявляю, як вирішити питання доступу до державної таємниці тут. Тому що ціни, і мені дуже дивно, коли я бачу ціни, злиті в мережу, мені цікаво, звідки ці ціни беруться, звідки ці контракти беруться взагалі. Нам оці питання треба теж обговорювати.

І як зробити так, щоб єдине вікно пропозицій, вибачте, пане Кліменков, але воно має працювати. І це має бути не двері, в які ти гупаєш два місяці, а потім до тебе приїжджають спецекаспорти, ти те все продаєш їм, їм пофіг кому продавати. В нас зброєю займаються не Святі Миколаї і не Санта-Клауси, у нас займаються люди, які хочуть заробити гроші. І якщо до них приїжджає спецімпортер через тиждень максимум на перевірку і через два все викупує, а, вибачте, агенція їм два місяці не відповідає, ну, так це не працює.

Тому дякую, я все.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пані Олександро. Оскільки питання було до комітету, то я, з вашого дозволу, відреагую. Я принаймні як голова комітету і такий самий член комітету, як і решта колег, підтримую ініціативу щодо проведення закритого засідання, це ми, безумовно, можемо зробити.

Разом із тим, колеги, я просто хочу ще раз наголосити, що для мене принаймні і для колег, яким я вдячна, колег по комітету, яким я вдячна за підтримку ініціативи щодо цього засідання. Питання щодо статутів однаково важливе, просто для того, щоб ми потім не опинилися в ситуації вказівок, яка

приводить нас назад в ситуацію до яєць по 17, колеги. Просто тому, що це вже було, і ми не для того два роки тяжко працювали, щоб це могло статися знову. От і все. Тому це питання, колеги, також дуже важливе.

Колеги, у мене пропозиція по веденню засідання наступна. Ми наближаємося просто до кінця того часу, який ми собі відвели як регламент цього засідання. Я дам слово пану Вадиму Івченку. Колеги, будь ласка, колеги – члени Комітету з питань антикорупційної політики, хто присутній по Zoom, і, мені здається, ще принаймні один член Комітету з питань національної безпеки був присутній по Zoom, будь ласка, дайте знати, чи ви хочете взяти слово, чи у вас є питання. Потім, колеги, після цього я дам слово представникам АОЗ, я дам слово представникам ДОТ, можна навпаки: ДОТ, АОЗ. І, колеги, будь ласка, дайте знати, чи представники наглядових рад хочуть також взяти слово.

Да, я бачу підняті руки. Тоді потім я дам слово вам, і будемо виходити на підсумовування нашого сьогоднішнього... Анатолій Петрович, я бачу. Я тоді вам як члену комітету після пана Вадима Івченка дам хвилину, да? Дякую дуже.

Пане Вадиме, будь ласка, вам слово.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, пані головуєча.

Я тут хочу приєднатися до слів колег. Вадим Івченко. Хочу приєднатися до слів колег. Я дякую, що ви підняли це питання на комітеті, і дякую антикорупційному комітету, що ви дійсно розглядаєте важливе питання з точки зору законодавства, яке ми з вами приймаємо, з точки зору антикорупційної політики. Але, колеги, ми з вами на війні, на реальній війні, і ми постійно йдемо на грані виконання відповідного законодавства. Ви що, думаете, бусифікація тецекашниками – це не грані? Це навіть на грані Конституції, це права, свободи громадян. Колеги, а міни нашим солдатам? А те, що солдати не можуть... на початку війни не могли собі забезпечити персональний захист, - це виконання законодавства чи не виконання?

Колеги, я вже не кажу про те, коли кажуть про "єдине вікно", коли американська компанія пропонує Україні на 140 мільйонів бронетранспортери. Ви знаєте, що коли ми зробили ...*(Не чути)* з нашими американськими колегами, оказується, ця американська компанія знаходиться в ангарі в штаті Texas. І купили. Ви знаєте, як купили? Через спецекспортера. Тільки не через польського спецекспортера, а через естонського. І прізвище є цієї людини, яка запропонувала цього спецекспортера. Давайте з вами говорити правду, як вона є. Дивіться, Марина Безрукова, вона прийшла на те, що набудували тоді ще при минулому міністрі. Все це потрібно було розгребти. Прізвища людей ви знаєте, хто тоді очолював агенцію і так далі. Слухайте, я вже не буду казати про фотографії наших колег, коли вони з нами діляться, коли керівники спецекспортерів приїжджають на "феррарі". На "феррарі", на виставки, військові виставки. І це потрібно було розгребти. Пів року ми розгрібали. Через пів року почала працювати реальна агенція. Можна з вами чітко говорити, десь щось можна казати не проходить і так далі, але ж почали працювати. На сьогоднішній день вона законтракована на дві третіх грошей, на дві третини. Ще третину вони знайде. Мені здається, тут зрозуміла історія всім нам з вами. З однієї сторони, хочеться ефективного управління і хочеться, щоб не було просідання у військових по снарядах, це зрозуміло. І я розумію, коли мені це генерал говорить в очі, я чітко і відверто розумію, що ми на війні. Потрібні швидкі рішення і більш жорстокі рішення. Якщо їм потрібно змінювати статут, вони це роблять.

З іншої сторони, є команда, яка дивиться з ким працювати, як працювати, вона десять раз приїжджає на інспекції. І коли я особисто дивлюся, як вони дивляться 50 пропозицій від румунської компанії. Потужність у румунської компанії на 100 тисяч снарядів, а пропозиція на 600. І я розумію, чому вона не робить передплату цій компанії. Тому що хто буде відповідати за ці 20 мільйонів цієї передплати і так далі, і так далі. А коли ми кажемо з вами про прокладки, ви в світі сьогодні не побачите

прямих майже контрактів, тому що всі контракти ідуть через Rheinmetall. Дві третини він заповує в світі, в тому числі на території Сполучених Штатів. Excalibur, це ті компанії, які поставляють, вони є прокладками, вони більшість не виробляють. Я вже не кажу про те, що болгарські підприємства, вони всі працюють безпосередньо на Україну, але не працюють напругу. Я вже не кажу про те, що наші партнери, уряди там східних країн і так далі, вони не за день нам дають ліцензії, а за півтора-два місяці. І коли вона отримує листи в вересні, вона тільки може законтрактувати, тому що потрібно отримати ліцензію і так далі в листопаді.

Тому що я пропоную. Я розумію, давайте називати речі своїми іменами, хочеться управління, ефективного управління. Якщо ми довіряємо військовим ефективно управління, ми маємо чітко довіряти так. Якщо ми хочемо бачити іншу політику, яку... теж вона правильна, вона теж правильна і вона економить відповідно кошти, намагається правильно робити, це зовсім інший вектор, який має працювати. Тому або ми працюємо таким чином, або іншим.

Я вам більше скажу, точно хтось з колег сказав: нашому солдату потрібно не 14 мін на день, а 40. Йому потрібні міни, щоб літали, йому потрібні міни, щоб була прийомка, щоб відповідали за якість цих мін, щоб ми не втрачали нашу територію. Це те, що потрібно солдатіві вчасно і якісно, йому потрібний персональний захист, каски, там бронезилети і так далі. Це те, що потрібно військовому.

А те, що там ми юридично починаємо дивитися, хто прав, хто не прав, всі чітко все це розуміють, от повірте, всі чітко. Мені хочеться підтримати команду, і я завжди її підтримував, команду, яка намагається робити правильні речі. Те, що робив минулий керівник, і про це, що я сказав, що нам запускали оці бронетранспортери з компанією, которая в ангаре, і мені американці, коли дають ...*(Не чути)*, я дивуюсь як можна було таке купувати, вибачте, в компанії, яка має тільки ангар. Але на 140 мільйонів до нас зайшли нормальні бронетранспортери. Але з вартістю плюс 40 відсотків

через естонців. Ось і вся історія. Я вже не кажу про те, як обираються безпосередньо сьогодні ціни. Не можна з вами говорити, що з одного складу одна ціна, а зовсім інша... Це різні виробники, різні продукції постачання, все по-різному. Один снаряд може коштувати там, вибачте, 2500, а там 2390, різниця, вона може бути тільки із-за того, що різний виробник і різний доступ. Я вже не кажу там про інші складові, які є в цьому процесі. А коли ми говоримо про виробництво, ніхто навіть більше трьох місяців не дасть гарантію на постачання субпідрядних порохів і так далі.

Тому, колеги, я ще раз хочу подякувати комітету – важлива дискусія. Чи є порушення юридичні? Мені здається, є. Але при цьому я розумію, чому це робить Міністерство оборони, я розумію, але при цьому я, пане генерал, хочу особисто до вас звернутися, можливо, подивіться вже на останні три-чотири місяці, як працює сьогодні агенція. Можливо, подивіться, що законtrakтовано майже дві третини, подивіться на сьогоднішній день, що їм можна дати шанс, там команда, якій можна дати шанс на наступні пів року, яка себе проявить. Я щиро кажу.

Якщо поставити людину, яка була минулий керівник, ми з вами отримаємо більше проблем, тому що хто давав команди на арсенал проплачувати 2 мільярди 300? А потім наші партнери показують, що это обналичивается в Сербии, а потім нашими коштами проплачуються всі інші історії. Хтось же ж давав команди і якимось же ці вказівки йшли через керівника, вибачте, і так далі, я вже не кажу про інші історії. Коли є відповідальність людини і коли вона намагається вникнути в кожну історію, тому що не кожна вказівка на початку війни привела до поставки снарядів, і ми знаємо, хто ці вказівки давав і які снаряди до нас не доїхали. Не кожна, хоча всі хотіли зробити гарну справу і давали вказівки давайте їхати. Але якщо вони хочуть максимально наблизитись до виробника, максимально бачити в очі цього керівника стоку і так далі, давайте дамо шанс, давайте дамо деякий шанс і побачимо, як це буде.

І наостанок. Контракт у АОЗ, графік є, штрафи є і відповідальність виробника є або постачальника. Не привіз, будь ласка, давай, хлопець, на війну. А інші контракти ви дивилися, оці 23 мільярди, які пішли поза АОЗ? Ні графіка, ні штрафів, ні ліцензій.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Анатолій Петрович, будь ласка. І потім – ДОТ, АОЗ і представники наглядових рад за бажанням.

Дякую. Колеги, будь ласка. Колеги.

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, я коротенько. Я підтримую пропозиції колег про те, що нам необхідно провести закрите засідання, тому що ми все говоримо так навкруги, навколо, а треба дійсно подивитися ті мотиви і ті реальні на прикладах загрози національної безпеки, щоб погодитися з тим, що якщо в агенції були такі моменти виявлені, то, звичайно, в умовах війни треба керуватися тим, що є ці національні загрози. І взагалі я хочу нагадати, що у нас згідно до Конституції всі державні підприємства і організації, вони керуються взагалі Кабміном України, а не Законом про корпоратизацію.

Тому нам треба провести таке закрите засідання. Запросити туди тих, хто виявляє Службу безпеки, ДБР, ще там, з ким ви співпрацюєте, і на конкретних прикладах, як вони виявляють, як виявляли те, що всім журналістам відомо, і приймати рішення, чи то поправки до закону, чи то брати на контроль ті кримінальні справи, щоб неповадно було.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

І, колеги, я дам слово пані Олені Хоменко, вона присутня в Zoom, наша колега, член Комітету з питань нацбезпеки і оборони.

Пані Олено, будь ласка.

ХОМЕНКО О.В. Вітаю, колеги. Дякую, пані головуєча.

Я сьогодні чула доповідь Міністерства оборони стосовно ситуації і стосовно того, як реформується система оборонних закупівель. Ми зустрічались з Міністерством оборони як комітет національної безпеки, оборони і розвідки, і, зокрема, я як голова підкомітету з питань оборонних закупівель, ми проводимо засідання, на яких розглядаємо ті чи інші проблемні питання. Так-от я можу сказати, що мені складно підтвердити ті заяви стосовно того, що реформа оборонних закупівель, вона проведена або вона проводиться.

Комітет нацбезпеки і оборони після розгляду питань, які стосуються оборонних закупівель, надає своє рішення, надає рекомендації Міністерству оборони України. Зокрема, неодноразово ми наголошували на тому, що Міноборони має, і Кабінет Міністрів зокрема, має взяти ініціативу і має, скажімо так, розпочати роботу над впровадженням рекомендацій Стратегічного огляду оборонних закупівель НАТО.

Це був проєкт, який був проведений спільно НАТО і стейкхолдерами, в робочі групи входили стейкхолдери з системи оборонних закупівель. Ми знаємо, що у нас дуже багато державних замовників і так далі. Було проведене дослідження, аналіз і в результаті результатом цієї роботи, цього стратегічного огляду були видані, були підготовлені рекомендації, погоджені як зі сторони НАТО, так і зі сторони української... і з української сторони. Вони були затверджені на саміті НАТО у Вашингтоні.

Чомусь досі ця робота не була розпочата. І зокрема у нас є, ви знаєте, колеги, у нас вже спливають всі дедлайни, тому що в цих рекомендаціях визначені були також строки. Вони визначені як до кінця 2024 року або короткострокова перспектива протягом року, або середньострокова до 3 років, або більше 3 років.

Які рекомендації були надані за результатом проведення цього огляду? Я зараз, їх 21, я вам зараз їх зачитаю. Просто, щоб ви розуміли, що насправді ми ні до чого досі не приступили. Початковим моментом, стартом цього

процесу... *(Не чути)* цього проєкту, реалізації цього проєкту мало би стати створення міжвідомчої робочої групи Кабінетом Міністрів, в яку б входили всі представники всіх стейкхолдерів системи оборонних закупівель, Верховна Рада України і всі-всі міністерства, які... які задіяні. Але досі вся міжвідомча робоча група, яка мала б стати майданчиком для координації роботи всіх, для впровадження цих рекомендацій, вона не була створена. Були спроби, були навіть листи, навіть були проекти рішень від... Прем'єр-міністра, навіть був визначений склад, хто туди буде новий входити, але цього зроблено не було.

Чому я на цьому наголошую? Тому що це просто початкова, початковий ...*(Не чути)* початкова точка.

Зараз я зачитую рекомендації і потім скажу, що конкретно стосується Агенції оборонних закупівель і її незалежності, залежності і так далі.

Рекомендації. Продовжити реформування інституцій оборонних закупівель у воєнних та мирний час. Я просто читаю ці назви, але там є конкретні рекомендації під ними.

Централізувати управління оборонними закупівлями для всього сектору безпеки та оборони. Зараз ця система вони дуже децентралізована, дуже фрагментована. У кожному державного замовника є своя по суті система...

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олено, пані Олено, я щиро перепрошую, я тільки буду просити трохи триматися регламенту. Гаразд?

ХОМЕНКО О.В. Да, да, да. Я вибачаюсь, но це дійсно важливо, тому що колеги ніхто про це чомусь не згадує. Ми говоримо постійно, нас відволікають якісь трабли, якісь проблеми із закупівлями. І такий підхід, знаєте, такий реактивний, він не є підходом. Тому я пропоную системний підхід, і це якраз впровадження рекомендацій НАТО, це і є система підходу.

Далі. Стандартизувати практики оборонних закупівель. Вони всі не стандартизовані.

Запровадити рішення для інтегрованої рамкової системи довгострокового планування. Це велика-велика проблема, тому що в нас немає планування, тому що в нас кожного разу змінюються запити, змінюються переліки і так далі. І це, звісно, вносить проблеми в планування.

Уточнити долі... ролі різних міністерств у сфері оборонних закупівель. У нас є Міністерство стратегпрому, у нас є Міноборони, у нас є Мінекономіки, і всі вони... тут чітко треба розподілити повноваження між цими міністерствами. Реформувати чинну правову базу, пов'язану з питаннями таємності. Питання таємності – це проблемне також питання оборонних закупівель. Покращити процедури прямого контрахтування та закритих відборів. Посилити імпортні спроможності Агенції оборонних закупівель. Ця рекомендація стосується того, щоб оптимізувати кількість спецекспортерів, і деякі учасники цієї наради сьогодні про це згадували. Розробити спільний реєстр постачальників. Ми почули сьогодні, що є реєстр постачальників. Насправді такого реєстру немає. Є...

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олено, я щиро перепрошую, будь ласка, давайте одна хвилина, гаразд. Дякую дуже.

ХОМЕНКО О.В. Добре. Я тоді скажу. Добре, я не буду тоді перераховувати все, але, мені здається, що часу я займаю зараз менше, ніж деякі виступаючі. Тому я хочу просто зупинитися, добре, на одній... те, що стосується Агенції оборонних закупівель.

Це рекомендація номер... Вибачте, будь ласка. Це рекомендація, яка стосується посилення автономності Агенції оборонних закупівель, яка має стати в майбутньому, по суті, єдиною агенцією після закінчення правового режиму воєнного стану, має стати однією агенцією, яка буде закуповувати для всіх сил безпеки і оборони.

По суті, я можу сказати, що багато чого з того, що заявлено, воно насправді не виконується або виконується не в тому вигляді, в якому воно було узгоджено принаймні між нами, партнерами і НАТО.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пані Олено. Ну, зрозуміло, що багато роботи.

Колеги, представники ДОТ і представники АОЗ! Тільки, колеги, я вас дуже прошу, оскільки ми вже правда вийшли за регламент нашого засідання, давайте, будь ласка, триматися питання статутів. Бо зрозуміло, що абсолютно всі проблеми ми зараз цим засіданням не вирішимо. Тобто було би добре, але напевно не вдасться.

Пане Арсене.

_____. Шановна головуюча, шановні присутні, вітаю. Стосовно питання порядку денного, тому що по тих питаннях, про які згадувала пані Яцик, в принципі, я неодноразово вже висловлювався, це дуже важливі, але старі історії у минулому. Станом на сьогодні там, наприклад, за потреби 2025 року...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, пане Арсене, давайте повернемося до питання статутів.

_____. Все ясно, до питання, да, хорошо, ясно.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже хочеться вирішити зараз за 5 хвилини всі решта проблем – не вдасться, давайте до статутів.

_____. Ми їх уже вирішили.

Що стосується статуту, це була наша позиція менеджменту ще на старті. Хоча наприкінці 2023 року створення наглядової ради в нашій агенції не було обов'язковим за результатами фінансової звітності 2023 року, щоби була наглядова рада як орган управління, який компетентно включиться у нашу роботу. Ми дуже раді тому, що вона сформована, запустилася і працює, я так розумію, що далі слово було надано відповідно голові і представникам наглядової ради.

Що стосується змін, які були внесені в статут, то дійсно вони потребували уточнень. І з того, що мені відомо і зі мною з цього приводу радилися представники наглядової ради, є діалог між наглядовою радою ДОТ і Міністерством оборони, за результатами якого будуть внесені зміни, які уточнять ті норми, які наразі в статуті фігурують і дійсно потребують такого уточнення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Про які норми, які потребують уточнення, ви говорите, що саме проблемне, на вашу думку?

_____ . Це з'ясування того, що означає наявна або потенційна загроза національній безпеці, тобто яким чином воно має бути підтверджено. Дійсно, як тут хтось уже згадував, що це не одноосібне рішення посадової особи, зранку був у поганому гуморі, є колегіальне рішення, наприклад, чи то Ради нацбезпеки і оборони, чи то Ставки Верховного Головнокомандувача, наприклад. А також навіть за наявності такого підтвердженого факту наявності загрози все одно має бути певна процедура, в межах якої наглядова рада буде залучена до того, щоб ті чи інші рішення уповноваженого органу управління, тобто Міністерства оборони, перед тим як їх ухвалили все ж таки наглядова рада зі свого боку так само мала голос, так би мовити.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

І Марина Безрукова, АОЗ, будь ласка.

БЕЗРУКОВА М.В. Добрий день. Дякую.

Перед тим як сказати про статут, я буквально дві хвилини скажу стосовно питань членів комітету.

По-перше, я категорично відкидаю закиди у підігруванні спецекспортерам чи спецімпортерам і посередникам. Ми маємо тренд, і ми практично вже працюємо з ними виключно в тих випадках, де вони несуть додану вартість як посередники. Тому насправді це не так і ми рухаємося цим шляхом.

По-друге, компанія Arka, про яку згадалося, яка надавала пропозицію дешевше, дійсно, ця пропозиція була, я її розглядала. Більше того, у нас була інспекція, були серйозні наміри щодо контракту, але ситуація виникла таким чином, що коли інформація щодо цієї компанії пішла в систему, туди, дійсно, приїхали посередники, а я, зі свого боку, отримала дуже жорсткі застереження з боку спецслужби і з боку Міноборони. Тому цей контракт не відбувся, товар був викуплений і перепроданий нам же, скоріш за все, через посередників. Це, дійсно, так і це є проблемою. Зараз ми ведемо перемовини з цією компанією і, можливо...

ГОЛОВУЮЧА. Пані Марино, я щиро перепрошую, давайте все-таки повернемося до питання статутів, будь ласка. Дякую.

БЕЗРУКОВА М.В. Добре. Окей. Стосовно статутів. Ми надсилали в Міністерство оборони лист з пропозиціями надати нам драфт статуту, це було 14 грудня, для того, щоб проговорити потенційні зміни до статуту з наглядовою радою, юристами АОЗ і юристами Міноборони. Натомість ми отримали вже затверджений статут, який 16 грудня був до нас доведений. Тому консультацій і обговорень з АОЗом не було і не було консультацій з

наглядовою радою, тому що перше установче засідання наглядової ради відбулося 17 грудня.

Друге. Як я розглядаю критичні пункти статуту? Пункт 6.3 знову ж таки у випадку виявлення наявних або потенційних загроз національній безпеці далі по тексту. Що таке наявна або потенційна загроза? Наприклад, дебіторка, її можна розглядати як наявну загрозу і потенційну загрозу. І це дійсно так, тому що під певним кутом зору це може бути наявним ризиком. Тому насправді є закон і я прошу, і ми надіслали також пропозиції, сьогодні почали обговорення, є закон, який встановлює виключне повноваження наглядової ради. І я прошу міністерства привести статут у відповідність до законодавства. Це основне критичне. Те, що ми сьогодні проговорювали з Міністерством оборони, з паном Канєвським, сьогодні зранку, дійсно, було обговорення. Дякую, Глібе. Це основне і дуже критичне, тому що від того, наскільки ми збережемо принципи корпоративного управління залежить наша репутація.

Стосовно інших пунктів я можу пройтись зараз, але насправді це стосується погодження заступників директора, право звільняти посадових осіб і посадові особи згідно закону це, дійсно, керівник підприємства, його заступник і головний бухгалтер, а також стосовно нових змін – корпоративний секретар. Я з цим абсолютно згодна. В принципі, пропозиції щодо змін до статуту були надіслані, це два найбільш критичних, тому прошу Міністерство оборони...

ГОЛОВУЮЧА. Ви маєте на увазі ваші пропозиції щодо змін до статуту, надіслані Міноборони?

БЕЗРУКОВА М.В. Так-так.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

БЕЗРУКОВА М.В. Це все.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, представники наглядових рад, колеги, не могли, будь ласка, підняти руки, щоб я побачила, скільки людей хоче взяти слово. Тоді, будь ласка, по хвилині пані Надія і тільки представтеся, будь ласка. Я щиро перепрошую, я просто на таку відстань навіть не бачу. Вибачте.

Дякую.

БІГУН Н.В. Шановні колеги, Анастасія Олегівна, шановні народні депутати, шановні партнери! Надія Бігун, голова наглядової ради Державного оператора тилу. Я би хотіла сказати те, що насправді важливо, напевно, було б підкреслити, що наглядова рада – це інструмент в руках органу управління забезпечити ефективне управління підпорядкованої інституції, якою орган управління керує. І це не інструмент контролю органу управління. Тобто тут важливо наголосити на тому, що ми як наглядова рада маємо отримати, з одного боку, повноваження, з іншого боку, відповідальність від органу управління і скерувати свої зусилля на те, щоб забезпечити ефективне виконання тих завдань, які на нас покладені, і забезпечити ефективну роботу підпорядкованої агенції.

Тому, очевидно, що з цієї точки зору ми як наглядова рада є тими, хто виступає таким медіатором, да, ми маємо стимулювати, сприяти діалогу і пошуку найкращих рішень. Звісно, що ми, напевно, одна з небагатьох країн світу, яка впроваджує стандарти корпоративного управління під час війни. І такий досвід, його наразі, напевно, нам нізвідки взяти, тому що є OECD, є найкращі практики, але вони всі створені для звичайних часів, а ми з вами живемо в часи надзвичайних ризиків. Тому ми як наглядова рада, очевидно, що розуміємо, що для органу управління важливо забезпечити ефективну роботу інституції. Вони нас обрали, вони затвердили наглядову раду, тобто

вони готові до того, аби делегувати свої функції. Тепер треба в діалозі спільно шукати механізми, як цю роботу побудувати максимально ефективно, враховуючи військові ризики.

Тому ми зі свого боку, дійсно, нам наша наглядова рада як тільки нас було затверджено, ми одразу почали роботу, ми одразу провели засідання і ми зараз активно працюємо. У нас один із представників наглядової ради це громадянин Британії, він уже навіть був у Києві. От 14 числа у нас було засідання офлайн, всі учасники були офлайн, він з Британії прилітав для того, щоб ми провели це засідання. Тому ми вважаємо, що наша задача – це забезпечити сталість роботи наглядової ради.

По статуту. Ми розглянули ті зміни, які були. Ми запропонували в пункт 6.3 зміни, які, на наш погляд, могли би забезпечити, з одного боку, дійсно, невтрату керованості і можливість прийняття негайних, термінових рішень, тому що, в принципі, розуміємо, що може так статися, що будуть певні якісь відбуватися події, які будуть потребувати термінових рішень з боку органу управління. А наглядова рада – це все-таки певна бюрократія, і вона має бути скликана, за три дні має бути складений порядок денний. І в цьому сенсі бюрократія може заважати терміновості.

Тому зі свого боку ми, дійсно, звернули увагу на те, що мають бути визначені обставини конкретні, коли у органу управління може з'явитися таке право, аби приймати ці рішення. І ми такі обставини бачимо, що це може бути, наприклад, рішення Ради національної безпеки або Ставки Головнокомандуючого про те, що вони вбачають потребу в тому, аби ці дії, пов'язані з діяльністю агенції, і вони вбачають потребу в тому, щоб такі термінові рішення приймалися. Але все одно це має відбутися з консультаціями з боку наглядової ради, тому що наглядова рада, наша задача – бути зануреними в процеси, які відбуваються в агенції; розуміти стан справ і мати як би більшу, кращу картину того, що там потрібно і як давати оцінку. Відповідно наші пропозиції були направлені, наскільки нам відомо, Міністерство оборони їх розглянуло, і вони зараз готують зміни до статуту

для того, щоб врахувати ці пропозиції. І другий блок пропозицій стосувався того, що ми розуміємо, що все-таки практики...

ГОЛОВУЮЧА. Пані Надія, перепрошую, регламент.

БИГУН Н.В. Практики ОЕСД – це наш бенчмаркінг. Відповідно ми запропонували звернутися до ОЕСД для того, щоб провести консультації про те, як ми можемо адаптувати стандарти корпоративного управління до військового часу і в наших умовах все-таки не зупинити реформу корпоративного управління, продовжити імплементацію стандартів. Проте робити це з огляду на наші обставини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Будь ласка, колеги з наглядової ради АОЗ.

_____. *(Не чути)*, наглядова рада АОЗ. Шановні учасники засідання, я дуже коротко, буквально кілька реплік. Багато вже було проговорено.

Наглядова рада АОЗ вивчала зміни в статут, і в нас було три блоки зауважень. Перший блок – це... він найцікавіший. Його можна, умовно, згрупувати під кодовою назвою "рішення приймає наглядова рада після попереднього погодження проекту рішень органами управління". Ця конструкція, вона в кількох місцях має місце бути в оновленому статуті. Рада читає цей блок правок як таке, що де-факто рада генерує рекомендації, а уповноважений орган де-факто приймає рішення, і це у сфері виключних повноважень наглядової ради згідно закону, профільного закону, який сьогодні обговорюється.

Другий блок зауважень – це також пункт 6.3, який сьогодні дуже активно обговорювався, це мандат і дії органу управління за умов загрози

національній безпеці. Знову ж схоже в унісон з нашими колегами, борд розуміє, що є певний сенс в тому, щоб орган управління мав право на якийсь інструмент на випадок якихось надзвичайних обставин за умов війни, проте вбачає сенс в тому, що якщо... або виключити цей пункт, або виписати його, деталізувавши, забезпечивши якусь систему стримування противаг. Знову ж було цікаво почути пропозиції колег, резонує з нашими дискусіями в межах ради.

Третій блок, він доволі технічний, я його вирішив згадати, це не рівень комітету, але згадав, вирішив згадати, реагуючи на репліку пані Олександрі Устінової, це щодо порогу для визначення значних правочинів, які погоджує рада. Рада не відмовляється від своєї роботи і буде погоджувати ті правочини згідно того порогу, який є. Лише ми з технічних міркувань пропонували підняти цей поріг, станом на сьогодні він 5 відсотків, це доволі низький поріг, ми пропонували підняти його до зазвичай усталеного в українській практиці вилки в 10-25 відсотків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, колеги.

Чи всі бажаючі висловитися висловилися? Представтеся, будь ласка.

ШУБА А. Вітаю всіх. Анастасія Шуба, заступник голови антикорупційної ради при Міністерстві оборони минулого скликання і член вже новообраної Громадської антикорупційної ради.

Хотіла б зазначити, що ми як члени Громадської антикорупційної ради, коли лише міністерство робило перші кроки у відділенні функцій реалізації політики від формування політики, ми всіляко підтримували, тому що це такий важливий крок в зниженні корупційних ризиків, які постійно існували, коли Міністерство оборони самостійно здійснювало закупівлі шляхом укладення угод після рішення тендерних комітетів. Тому наступним кроком, який ми підтримували, було створення наглядових рад при цих агенціях,

оскільки ми виступаємо за імплементацію реформи корпоративного управління в тих підприємствах державних, які знаходяться у сфері управління Міністерства оборони. Для нас було надзвичайно дивно сьогодні почути деякі репліки, і ще більше здивування у нас викликав той статут, який ми побачили, який наразі є затверджений.

Я дуже перепрошую, я розумію, що не всім завжди зручно читати норми закону до кінця, але це важливо робити для того, щоб не допустити таких порушень, які ми бачимо зараз в цьому наказі про затвердження статутів. Якщо ми вже посилаємося на частину сьому статті 11 прим. 2, то варто зазначити, що перелік конкретних заходів з нейтралізації там впливу на діяльність підприємства якихось ризиків, пов'язаних з воєнним станом, то ми маємо зазначити, що цей перелік заходів має бути затверджений Міністерством оборони, має бути відповідне рішення з конкретним переліком цих заходів.

І що ще нам законодавець говорить, нам говорить, що які це можуть бути заходи. Це, наприклад, в умовах потенційної небезпеки це може бути визначення місця знаходження керівника, визначення місця знаходження самого підприємства для того, щоб уникнути загроз ракетних обстрілів, тощо. Але це точно не про вказівки працівникам, органам цих підприємств державних, як то наглядова рада, тому що орган, наглядова рада – це і є орган при державних підприємствах. Тобто Міністерство оборони фактично вказує не про заходи для уникнення там можливих потенційних загроз, а говорить про фактичне керування цими підприємствами.

Пан заступник міністра вказав, що він відповідає своєю головою за всі підписи. Хоча в статуті є норма, яка говорить про те, що директор особисто несе відповідальність за виконання покладених на підприємство завдань. І всі керівники підприємств державних, які знаходяться в сфері управління, своїми підписами під угодами несуть персональну, в тому числі і кримінальну відповідальність. І, чесно кажучи, для мене це дивно читати, оскільки центральний орган виконавчої влади, який зобов'язаний формувати

політику у сфері оборони, не має допускати двозначного трактування норм права. І ці норми права мають так виписуватися, аби не допускати їх порушення. Тому що двозначне формулювання веде так чи інакше до порушень цих вимог. Я просто не дуже розумію...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, вибачте, будь ласка, регламент. Гаразд? Дякую дуже.

ШУБА А. Якщо Міністерству оборони потрібно залучити медіатора для переговорів з Агенцією оборонних закупівель і там їхніми юристами, бо вони щось не справляються, я дивлюся. Сьогодні ми читали... сьогодні, вірніше, декларували ті зміни, які були сьогодні вранці напрацьовані, так-от департамент політик закупівель не погодив жодну пропозицію, яка була запропонована представниками агенції.

Ми готові запропонувати свою допомогу, пане Дмитро.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Колеги, дякую вам дуже за позицію. Колеги, ні, колеги, чекайте, вибачте, будь ласка. *(Шум у залі)* Колеги, будь ласка, давайте просто підсумуємо, що ми сьогодні почули, і будемо рухатися по тому регламенту, який ми затвердили.

Перше. Колеги, ми спрямуємо, звичайно, запити для з'ясування інформації для закритого засідання і тоді будемо готові виходити на дату проведення засідання.

Щодо підсумків нашого сьогоднішнього засідання, колеги. Я можу озвучити свій підсумок.

Перше. Колеги, на жаль, я лишаюся на позиції, що зміни до статутів і АОЗ, і ДОТ незаконні. На жаль, нічого з того, що сказало Міноборони, не переконало мене в протилежному. Більш того, я вважаю, що аргументи Міністерства оборони щодо того, щоб виконали одну норму закону в спосіб

порушення іншої норми закону, колеги, це нікчемні просто аргументи, так не може бути. Ви змінами до статуту прямо порушили норму щодо виключної компетенції наглядових рад, прямо порушили. Ви фактично прийшли у Верховну Раду і сказали, шановна Верховна Рада, ми статтю "а" будемо виконувати, бо вона нам подобається, а статтю "б" ми не будемо виконувати, бо вона нам не подобається. Така дискусія, колеги, неприйнятна і ці зміни, колеги, незаконні. Ви можете, звичайно, дискутувати про критерії, за яких може бути визначено, що є загроза національній безпеці або немає загрози національній безпеці. Але нічого із цих критеріїв не може нівелювати роль наглядової ради, колеги. І я прошу вас звернути на це увагу, нічого із спроби визначити критерії не може призвести до порушення вимоги закону про виключні повноваження наглядової ради.

Далі, колеги. Нічого із дискусії про те, чи може бути крайня необхідність, чи можна видавати вказівки в ситуації крайньої необхідності, чи не видавати вказівки в ситуації крайньої необхідності, але ви не маєте права давати норму, яка фактично дає можливість Міноборони сказати: в компанії "Сонечко" не купуйте, купуйте в компанії "Роги і копита". А ситуація, в якій ми зараз є, можливість давати вказівки, колеги, ви пишете в статуті, що ви можете давати обов'язкові для виконання вказівки. Ця норма може бути протлумачена таким чином, і це неприйнятно, колеги. Це має бути звужено і має... Ні, колеги, перелік товарів – це перелік товарів, а вказівки – це вказівки, колеги. І відповідно ця норма також має бути, колеги, змінена. Я думаю, колеги, що ми мусимо вирішити це питання, в тому числі на рівні закону. І я буду пропонувати колегам запропонувати відповідний законопроект, бо дискусія, ще раз, про виконання вимог однієї норми закону шляхом невиконання іншої, вона неприйнятна. Колеги, так не буде. Так не буде. Це незаконно.

Більше того, колеги, я хочу просто підкреслити, яка ціна питання цієї незаконності. На жаль, колеги, ціна питання цієї незаконності може полягати в тому, що будь-який укладений контракт можна оскаржити, будь-яке

призначення можна оскаржити, бо тепер законного способу зробити призначення його взагалі тепер не існує, бо є норма закону, яка говорить одне, норма статуту, яка говорить інше. І як ви, колеги, будете з цієї ситуації виходити? Це ненормальна ситуація, колеги. І ми маємо її з вами виправити, в тому числі шляхом внесення змін до закону. Такий, колеги, на жаль, мій підсумок із цього засідання.

Дякую дуже, колеги. Рухаємося таким чином. До побачення.